

Byla C-117/20**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2020 m. kovo 3 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Cour d'appel de Bruxelles (Belgija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. vasario 19 d.

Apeliantas:

bpost SA

Kita apeliacinio proceso šalis:

Belgijos konkurencijos institucija

Dalyvaujant:

Publimail SA

Europos Komisijai

1. Ginčo dalykas ir faktinės aplinkybės

- 1 Belgijoje *bpost* yra ilgą laiką veikianti pašto paslaugų teikėja, iš esmės atsakinga už pašto siuntų skirstymą, kuris, be kita ko, apima surinkimą, rūšiavimą, vežimą ir pristatymą adresatams.
- 2 *bpost* pašto paskirstymo paslaugas siūlo ne tik plačiajai visuomenei, bet ir dviem konkrečioms klientų kategorijoms, t. y. didelio kiekio pašto siuntų siuntėjams (toliau – siuntėjai) ir tarpininkams.
- 3 Siuntėjai yra galutiniai pašto siuntų paskirstymo paslaugų vartotojai. Jie apibrėžia pranešimą, kuris turi būti siuntos objektas ir dėl kurio pateiktas prašymas išsiųsti pašto siuntą. Tarpininkai savo ruožtu teikia siuntėjams pašto rūšiavimo paslaugas prieš teikiant pašto siuntų paskirstymo paslaugas. Šios paslaugos gali apimti pašto

siuntų paruošimą prieš jas perduodant *bpost* (rūšiavimas, spausdinimas, pakavimas, ženklavimas, adreso nurodymas ir pašto antspaudo uždėjimas) ir siuntų pristatymą (surinkimas iš siuntėjų, rūšiavimas ir pašto siuntų pakavimas pašto maišuose, transportavimas ir pristatymas į vietas, nurodytas pašto operatoriaus).

- 4 *bpost* taiko skirtingų rūšių tarifus, be kita ko, sutartinius specialius tarifus, palyginti su plačiosios visuomenės mokamais standartiniais tarifais. Šie specialūs tarifai nustatyti *bpost* ir atitinkamų klientų sutartyje; joje gali būti numatyta nuolaida, taikoma tam tikriems klientams, sukuriantiems atitinkamą apyvartą operatoriui. Dažniausiai taikomos sutartinės nuolaidos už kiekį, atsižvelgiant į pašto siuntų kiekį per referencinį laikotarpį, ir veiklos nuolaidos, kurios taikomos tam tikroms rūšiavimo operacijoms ir yra atlygis už *bpost* išvengtas sąnaudas.
- 5 2010 m. *bpost* informavo Belgijos pašto ir telekomunikacijų paslaugų institutą (toliau – IBPT) apie pakeistą savo nuolaidų sistemą taikant sutartinius tarifus už adresuotos reklamos paskirstymą ir administracines siuntas. Šios pašto siuntos sudarė apytiksliai 20 proc. *bpost* apyvartos pašto sektoriuje.
- 6 Ši nauja nuolaidų sistema apėmė nuolaidą už kiekį, apskaičiuojamą remiantis pristatytų pašto siuntų kiekiu ir taikomą tiek siuntėjams, tiek tarpininkams. Tačiau pastariesiems suteikta nuolaida buvo skaičiuojama remiantis ne visu pašto siuntų kiekiu iš visų siuntėjų, kuriems jie teikė savo paslaugas, bet pašto siuntų kiekiu, tenkančiu individualiai kiekvienam klientui (toliau – nuolaida už kiekį vienam siuntėjui).
- 7 IBPT yra nacionalinė reguliavimo institucija pašto paslaugų sektoriuje, sukurta remiantis 1997 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/67/EB dėl Bendrijos pašto paslaugų vidaus rinkos plėtros bendrųjų taisyklių ir paslaugų kokybės gerinimo (toliau – Direktyva 97/67).
- 8 2011 m. liepos 20 d. sprendimu IBPT skyrė 2,3 mln. eurų baudą *bpost* dėl diskriminacijos jos kainų nustatymo sistemoje, visų pirma selektyviai taikant nuolaidas; ši bauda buvo grindžiama nepagrįstai skirtingu siuntėjų ir tarpininkų vertinimu.
- 9 *Cour d'appel de Bruxelles* (Brukselio apeliacinis teismas), [XXX] (toliau – Apeliacinis teismas), gavęs prašymą dėl šio sprendimo panaikinimo, šio prašymo pagrindu pateikė Europos Sąjungos Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą dėl Direktyvos 97/67 išaiškinimo.
- 10 2015 m. vasario 11 d. Sprendime *bpost* (C-340/13, EU:C:2015:77) Teisingumo Teismas nusprendė, kad siuntėjų ir tarpininkų situacija nėra panaši atsižvelgiant į nuolaidų už kiekį siuntėjui sistemos siekiamą tikslą, t. y. skatinti paklausą pašto paslaugų srityje, nes tik siuntėjai gali būti paskatinti šios sistemos padidinti savo *bpost* skirtų pašto siuntų kiekį, o kartu ir šio operatoriaus apyvartą. Todėl skirtingas šių dviejų kategorijų klientų vertinimas dėl nuolaidų už kiekį siuntėjui

sistemos taikymo nėra pagal Direktyvos 97/67 12 straipsnį draudžiama diskriminacija.

- 11 Todėl Teisingumo Teismas į pateiktą klausimą atsakė, kad Direktyvos 97/67 12 straipsnyje numatytas pašto paslaugų tarifų nediskriminavimo principas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiama nuolaidos už kiekį siuntėjui sistema, nagrinėjama pagrindinėje byloje.
- 12 2016 m. kovo 10 d. sprendime Apeliacinis teismas panaikino IBPT sprendimą (pirmas procesas).
- 13 Per tą laiką 2012 m. gruodžio 10 d. sprendime (toliau – skundžiamas sprendimas) Belgijos konkurencijos institucija (anksčiau *Conseil de la concurrence* (Konkurencijos taryba)) nusprendė, kad skirtingas nuolaidų už kiekį taikymas nėra diskriminacija siaurąja šio žodžio prasme, tačiau tai yra piktnaudžiavimas, nes dėl to tarpininkų konkurencinė padėtis yra nepalanki, palyginti su *bpost*, kadangi taikoma sistema skatina didelius klientus sudaryti sutartį tiesiogiai su *bpost*.
- 14 Belgijos konkurencijos institucija nustatė, kad *bpost*, nuo 2010 m. sausio mėn. iki 2011 m. liepos mėn. sukūrusi ir taikiusi savo naują tarifų nustatymo sistemą, piktnaudžiavo savo dominuojančia padėtimi, taigi pažeidė 2006 m. rugsėjo 15 d. įstatymo dėl ekonominės konkurencijos apsaugos 3 straipsnį ir SESV 102 straipsnį ir šiuo pagrindu paskyrė *bpost* 37 399 786 eurų baudą, nustatytą atsižvelgiant į IBPT jau paskirtą baudą.
- 15 2013 m. sausio 9 d. *bpost* pateikė Apeliaciniam teismui prašymą (antras procesas) dėl šio sprendimo panaikinimo.
- 16 2016 m. lapkričio 10 d. sprendime Apeliacinis teismas nusprendė, kad *bpost* gali remtis principu *non bis in idem*, nes 2016 m. kovo 10 d. sprendime buvo priimtas galutinis sprendimas iš esmės dėl IBPT vykdyto *bpost* persekiojimo dėl faktinių aplinkybių, kurios yra labai panašios į tas, dėl kurių Belgijos konkurencijos institucija vykdė persekiojimą ir priėmė sprendimą (2010 m. *bpost* sutartinis tarifų nustatymo „atskiram siuntėjui“ modelis). Kadangi dėl to Belgijos konkurencijos institucijos persekiojimo veiksmai neleistini, Apeliacinis teismas panaikino skundžiamą sprendimą.
- 17 2018 m. lapkričio 22 d. sprendimu *Cour de cassation* (Kasacinis teismas) panaikino Apeliacinio teismo sprendimą ir grąžino bylą nagrinėti tam pačiam kitos sudėties Apeliaciniam teismui. Kasacinis Teismas nusprendė, kad pagal Chartijos 50 straipsnį nedraudžiama vykdyti baudžiamąjį persekiojimą, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, dėl kelių veikų, susijusių su tomis pačiomis aplinkybėmis, net jei dėl vienos iš jų priimtas galutinis išteisinamasis nuosprendis, kai remiantis Chartijos 52 straipsnio 1 dalimi ir laikantis proporcingumo principo tokiu persekiojimu siekiama, įgyvendinant bendrojo intereso tikslą, papildomų tikslų, susijusių su skirtingais to paties neteisėto elgesio aspektais.

- 18 *Publmail*, bendrovė „tarpininkė“, buvo įtraukta į bylą siekiant prieš ją remtis sprendimu, kuris bus priimtas.
- 19 Europos Komisija į bylą įstojo kaip *amicus curiae*.

2. Nagrinėjamos nuostatos

Sąjungos teisė

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija

- 20 16 straipsnyje nustatyta:

„Laisvė užsiimti verslu

Laisvė užsiimti verslu pripažįstama pagal Sąjungos teisę ir nacionalinius teisės aktus bei praktiką.“

- 21 50 straipsnis išdėstytas taip:

„Teisė nebūti du kartus teisiamam ar baudžiamam už tą pačią nusikalstamą veiką

Niekas negali būti antrą kartą teisiamas ar baudžiamas už nusikalstamą veiką, dėl kurios Sąjungoje jis jau buvo galutinai išteisintas ar pripažintas kaltu pagal įstatymą.“

- 22 52 straipsnis išdėstytas taip:

„Teisių ir principų taikymo sritis ir aiškinimas

1. Bet koks šios Chartijos pripažintų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas turi būti numatytas įstatymo ir nekeisti šių teisių ir laisvių esmės. Remiantis proporcingumo principu, apribojimai galimi tik tuo atveju, kai jie būtini ir tikrai atitinka Sąjungos pripažintus bendrus interesus arba reikalingi kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti.

<...>“

SESV

- 23 102 straipsnyje nustatyta:

„Kaip nesuderinamas su vidaus rinka draudžiamas bet koks vienos ar keleto įmonių piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi vidaus rinkoje arba didelėje jos dalyje, galintis paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą.

Toks piktnaudžiavimas konkrečiai gali būti:

<...>

c) nevienodų sąlygų taikymas lygiaverčiams sandoriams su kitais prekybos partneriais, dėl ko jie patenka į konkurencijos atžvilgiu nepalankią padėtį;

<...>“.

1997 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/67/EB dėl bendrų Bendrijos pašto paslaugų vidaus rinkos plėtros taisyklių ir paslaugų kokybės gerinimo

24 12 straipsnyje nustatyta:

„Valstybės narės imasi priemonių, užtikrinančių, kad kiekvienos paslaugos, sudarančios dalį universaliųjų paslaugų, tarifai atitiktų šiuos principus:

<...>

- tarifai privalo būti skaidrūs ir nediskriminaciniai,
- taikydami specialius tarifus, pavyzdžiui, paslaugoms verslo klientams, didelių kiekių siuntėjams ir tiems, kurie surenka įvairių naudotojų pašta, šiems tarifams ir su jais susijusioms sąlygoms universaliųjų paslaugų teikėjai turi taikyti skaidrumo ir nediskriminavimo principus. Tarifai ir su jais susijusios sąlygos vienodai taikomi tarp skirtingų trečiųjų šalių bei tarp trečiųjų šalių ir universaliųjų paslaugų teikėjų, teikiančių lygiavertes paslaugas. Tokiais, tarifais taip pat gali naudotis naudotojai, ypač individualūs naudotojai bei mažos ir vidutinės įmonės, siunčiantys pašta panašiomis sąlygomis.“

Belgijos teisė

25 Direktyvos 97/67 12 straipsnis, iš dalies pakeistas Direktyva 2002/39, buvo perkeltas į Belgijos teisę *Loi du 21 mars 1991 portant réforme de certaines entreprises publiques économiques* (1991 m. kovo 21 d. Įstatymas dėl kai kurių valstybės komercinių įmonių reformos) 144ter straipsniu.

26 2006 m. rugsėjo 15 d. konsoliduoto *Loi sur la protection de la concurrence économique* (Įstatymas dėl ekonominės konkurencijos apsaugos) 3 straipsnyje numatytos nuostatos, analogiškos SESV 102 straipsnio nuostatomis.

3. Šalių argumentai

Bpost

27 Skundžiamu sprendimu pažeidžiamas *non bis in idem* principas.

- 28 Nagrinėjamu atveju abu IBPT ir Belgijos konkurencijos institucijoje vykstantys procesai yra baudžiamąjį pobūdį ir sprendimas yra susijęs su aplinkybėmis, kurios yra identiškos toms, dėl kurių priimtas 2011 m. liepos 20 d. IBPT sprendimas (galutinai panaikintas 2016 m. kovo 10 d. Apeliacinio teismo sprendimu).
- 29 Be to, griežtos sąlygos, taikomos persekiojimo vykdymo ir baudžiamųjų sankcijų taikymo kartu išimčiai, yra neįvykdytos. Iš tikrųjų procesai IBPT ir Belgijos konkurencijos institucijoje nėra „pakankamai glaudžiai susiję materialiai ir laiko atžvilgiu“.

Belgijos konkurencijos institucija

- 30 Skundžiamu sprendimu pažeidžiamas *non bis in idem* principas.
- 31 Atsižvelgiant į tai, kad Teisingumo Teismo jurisprudencija konkurencijos teisės ir su tokia teise nesusijusiose srityse skiriasi, šiuo atveju taikytina konkurencijos teisės srityje suformuota jurisprudencija (visų pirma 2012 m. vasario 14 d. Sprendimas *Toshiba Corporation ir kt.*, C-17/10, EU:C:2012:72); joje nustatytas „saugomo teisinio intereso“ kriterijus siekiant apibrėžti *idem factum* (teisinis *idem factum*).
- 32 Esant reikalui, skirtinga Teisingumo Teismo jurisprudencija su konkurencijos teise susijusioje ir su tokia teise nesusijusioje srityje yra pateisinama, atsižvelgiant į konkurencijos teisės ypatumus.
- 33 Per IBPT ir Belgijos konkurencijos institucijos vykdytus procesus, norint įgyvendinti bendrojo intereso tikslą, siekiama papildomų tikslų, kurie, esant reikalui, nukreipiami į skirtingus atitinkamo to paties neteisėto elgesio aspektus (arba, kitaip tariant, saugomi skirtingi teisiniai interesai).
- 34 Galiausiai Belgijos konkurencijos institucija pritaria Komisijai dėl abiejų klausimų, kuriuos ji siūlo pateikti Teisingumo Teismui.

Europos Komisija

- 35 Komisija į bylą įstojo kaip *amicus curiae* siekdama užtikrinti, kad būtų apsaugotas Bendrijos viešasis interesas, šiuo atveju – siekis išvengti, kad būtų priimtas *Toshiba* sprendime suformuotai jurisprudencijai ir saugomo teisinio intereso tapatumo kriterijui, kurį joje siūloma taikyti, prieštaraujantis sprendimas, kuris išlieka svarbus konkurencijos srityje.
- 36 Komisijai kyla abejonių dėl aplinkybės, kad Kasacinis Teismas išimtinai rėmėsi 2018 m. kovo 20 d. sprendimais *Menci* (C-524/15, EU:C:2018:197), *Garlsson Real Estate ir kt.* (C-537/16, EU:C:2018:193) ir *Di Puma et Zecca* (C-596/16 ir C-597/16, EU:C:2018:192). Šie trys sprendimai nėra susiję su konkurencijos teise, o nagrinėjama byla patenka į šią sritį. Be to, šie trys sprendimai susiję su atvejais,

kurie labai skiriasi nuo nagrinėjamo atvejo, nes jie susiję su procesų ir sankcijų dėl tos pačios veikos, kuri pagal nacionalinę teisę kvalifikuojama dukart ir bausmė už ją paskirta dukart, vienąkart ją kvalifikuojant kaip administracinę (tačiau baudžiamąjo pobūdžio) veiką, kitąkart – kaip baudžiamąją veiką, dubliavimu.

- 37 Nagrinėjamu atveju *bpost* buvo du kartus patraukta atsakomybėn už dvi atskiras veikas, numatytas skirtingose teisės normose, kuriomis siekiama skirtingų, tačiau vienas kitą papildančių bendrojo intereso tikslų, t. y.:
- pirmą kartą ją patraukė atsakomybėn IBPT dėl konkrečiam sektoriui taikomų teisės aktų pažeidimo, tiksliau tariant, dėl diskriminacijos draudimo ir skaidrumo pareigos, kurios, be kita ko, įtvirtintos 1991 m. kovo 21 d. Belgijos įstatymo 144ter straipsnyje, pažeidimo (pirmas procesas);
 - antrą kartą ją patraukė atsakomybėn Belgijos konkurencijos institucija dėl Europos ir nacionalinės teisės aktų konkurencijos srityje pažeidimo, tiksliau tariant, draudimo piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi, numatyto SESV 102 straipsnyje ir 2006 m. rugsėjo 15 d. Belgijos įstatyme dėl ekonominės konkurencijos apsaugos (antras procesas), pažeidimo.
- 38 Komisija mano, kad galimas principo *non bis in idem* pažeidimas nagrinėjamu atveju turėtų būti nagrinėjamas atsižvelgiant į Teisingumo Teismo jurisprudencijoje konkurencijos srityje nustatytus kriterijus. Taigi turėtų būti atsižvelgta į tai, kad abi atitinkamos institucijos taikė skirtingus teisės aktus, susijusius su skirtingais teisiniais interesais ir skirtingais pažeidimais.
- 39 Galiausiai Komisija pažymi, kad šiuo atveju taikytina ne principo (Chartijos 52 straipsnis) išimtis, bet būtent pats principas (Chartijos 50 straipsnis), nes nėra teisinio *idem factum*, kaip tai suprantama pagal 2012 m. vasario 14 d. Sprendimą *Toshiba Corporation ir kt.*(C-17/10, EU:C:2012:72).
- 40 Komisija pažymi, kad jeigu nebūtų atsižvelgta į kiekvienoje iš įvairių atitinkamos teisės sričių saugomą teisinį interesą, kiltų grėsmė iš esmės sumažinti, galbūt net panaikinti, konkurencijos teisės taikymo sritį, nes ji yra horizontalaus pobūdžio, palyginti su atskiriems sektoriams taikomų teisės aktų taikymo sritimi. Jeigu šios sritys sutaptų ir pirmiausia būtų taikomi atskiriems sektoriams taikomi teisės aktai, konkurencijos teisė galėtų tapti neveiksminga.
- 41 Galėtų nutikti taip, kad tos pačios įmonės veiksmai pažeistų ir konkurencijos teisę, ir atskiriems sektoriams taikomus teisės aktus. Atsižvelgiant į tai, kad tai yra skirtingų teisės aktų, kurių laikymąsi pagal atskiras procedūras prižiūri skirtingos institucijos, pažeidimai, tam, kad šie teisės aktai būtų veiksmingai taikomi, būtina atsižvelgti į skirtingus jais saugomus teisinius interesus. Tai būtina *non bis in idem* principo taikymo sąlyga, nurodyta 2012 m. vasario 14 d. Sprendime *Toshiba Corporation ir kt.*(C-17/10, EU:C:2012:72).
- 42 Tai itin svarbu siekiant išvengti, kad įmonė, patraukta atsakomybėn pagal atskiriems sektoriams taikomus teisės aktus, kuriais siekiama konkretaus tikslo,

galėtų remtis *non bis in idem* principu, siekdama išvengti konkurencijos teisės taikymo, nors pastarąją siekiama konkrečiau tikslo, kuris skiriasi nuo to, kurio siekiama atskiriems sektoriams taikomais teisės aktais. Dėl to būtų nepriimtas sprendimas dėl laisvos konkurencijos suvaržymo atvejų ir už juos nebūtų nubausta.

43 Komisija siūlo Teisingumo Teismui pateikti du klausimus.

4. Apeliacinio teismo vertinimas:

44 Pirmiausia Apeliacinis teismas apibrėžia abu aptariamus procesus.

45 Pirmas procesas buvo grindžiamas, be kita ko, 1991 m. kovo 21 d. įstatymo dėl kai kurių valstybės komercinių įmonių reformos 144ter straipsniu, kuriuo universaliųjų pašto paslaugų teikėjus siekta įpareigoti laikytis skaidrumo ir nediskriminavimo reikalavimų nustatant ir taikant savo tarifų nustatymo sistemas, skirtų užtikrinti pašto sektoriaus liberalizavimą.

46 Nors IBPT pripažino, kad pašto sektoriui taikoma konkurencijos teisė, ir iš esmės rėmėsi Komisijos nuomone šiuo klausimu, jis aiškiai nurodė nevertinęs, ar *bpost* veiksmai atitinka nacionalines arba Europos Sąjungos konkurencijos taisykles, teigdamas neturįs kompetencijos taikyti, be kita ko, šias konkurencijos taisykles, nes jomis siekiama skirtingų tikslų. IBPT nurodė, kad procesas jame buvo vykdomas „nedarant neigiamos įtakos kompetentingų valdžios institucijų atliekamam konkurencijos taisyklių taikymui“.

47 Per antrąjį procesą Belgijos konkurencijos institucija neskyrė sankcijos *bpost* už skaidrumo trūkumą ar diskriminavimą. Ji taikė Belgijos ir Europos Sąjungos konkurencijos teisę siekdama *bpost* paskirti sankciją už antikonkurencinius veiksmus, t. y. veiksmus, dėl kurių, pirma, tarpininkai ir galimi *bpost* konkurentai „būtų išstumti iš rinkos“, ir, antra, „būtų formuojamas didžiausių *bpost* klientų lojalumas“, taigi atsirastų „daugiau kliūčių patekti į paskirstymo sektorių“.

48 Vėliau Apeliacinis teismas nagrinėja dviejų taikomų teisės aktų tikslus ir nusprendžia, kad, priešingai nei teigia *bpost*, šiais teisės aktais nebuvo siekiama „būtent to paties tikslo, t. y. išsaugoti laisvą ir sąžiningą konkurenciją pašto rinkoje“. Šių teisės aktų tarpusavio ryšiai, kuriuos nurodė *bpost*, nėra pakankamas pagrindas manyti, kad jais tiesiog siekiama to paties tikslo.

49 Neginčijama, kad (Europos Sąjungos) konkurencijos teisė yra horizontalaus pobūdžio, nes ja siekiama išvengti konkurencijos iškraipymo visoje vidaus rinkoje. Šią vidaus rinką sudaro mažesnės rinkos, kurioms taikoma konkurencijos teisė, tačiau taip pat specifiniai teisės aktai, kuriuose nėra iškeltas tikslas užtikrinti laisvą ir neiškraipytą konkurenciją arba iškeltas ne tik toks tikslas.

- 50 Direktyva 97/67, į nacionalinę teisę perkelta 1991 m. kovo 21 d. Belgijos įstatymu, kurį pirmame procese taikė IBPT, siekta ne tik užtikrinti laisvą ir neiškraipytą konkurenciją pašto rinkoje.
- 51 Vėliau Apeliacinis teismas nagrinėja *non bis in idem* principo taikymo sąlygas. Taigi siekiant nustatyti, ar nagrinėjamu atveju buvo pažeistas *non bis in idem* principas, iš esmės turėtų būti atsižvelgta į tai, kad pirmas ir antras procesai grindžiami skirtingais teisės aktais, kuriais siekiama apsaugoti skirtingus teisinius interesus, t. y. pirma, užtikrinti pašto sektoriaus liberalizavimą nustatant pareigas laikytis skaidrumo ir nediskriminavimo reikalavimų (pirmas procesas), ir, antra, užtikrinti laisvą konkurenciją vidaus rinkoje nustatant draudimą piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi (antras procesas).
- 52 Ši saugomo teisinio intereso tapatumo sąlyga buvo suformuluota Sprendime *Aalborg Portland* ir Teisingumo Teismo aiškiai patvirtinta 2012 m. vasario 14 d. Sprendime *Toshiba Corporation ir kt.* (C-17/10, EU:C:2012:72), o Bendrojo Teismo patvirtinta 2017 m. spalio 26 d. Sprendime *Marine Harvest / Komisija* (T-704/14, EU:T:2017:753)
- 53 Saugomo teisinio intereso tapatumo sąlygos tikslingumas, be kita ko, kildinamas iš bylų, susijusių su valstybės narės nacionalinių konkurencijos institucijų ir Komisijos paskirtų sankcijų sumavimu. Teisingumo Teismas šią sąlygą nustatė ir taikė su konkurencija susijusiose bylose, tačiau to nedarė kitose teisės srityse.
- 54 2012 m. vasario 14 d. Sprendime *Toshiba Corporation ir kt.* (C-17/10, EU:C:2012:72) Teisingumo Teismas nepritarė generalinės advokatės J. Kokott išvadai, kurioje ji aiškiai siūlė atsisakyti šią sąlygą taikyti konkurencijos teisėje.
- 55 Savo išvadoje generalinė advokatė aiškiai pripažino, kad „iki šiol Sąjungos teismai konkurencijos bylose rėmėsi tuo, kad *non bis in idem* principo taikymas priklauso nuo trijų sąlygų, būtent faktinių aplinkybių, pažeidėjo ir saugomo teisinio intereso identiškumo“, kad „*non bis in idem* principu draudžiama du kartus bausti tą patį asmenį už tą pačią neteisėtą veiką, siekiant apsaugoti tą patį teisinį interesą“, ir kad „remdamasis pastaruoju kriterijumi, Teisingumo Teismas kartelių bylose atmetė draudimą už tą pačią veiką bausti du kartus Sąjungos santykiuose su trečiosiomis šalimis“ (generalinės advokatės J. Kokott išvada byloje *Toshiba Corporation ir kt.*, C-17/10, EU:C:2011:552).
- 56 Ji laikėsi nuomonės, kad Teisingumo Teismas turėtų suvienodinti savo jurisprudenciją ir nebetaikyti saugomo teisinio intereso tapatumo sąlygos, kuri taikoma tik konkurencijos teisėje.
- 57 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nepritarė generalinei advokatei. Jis labai aiškiai nurodė, kad „[k]onkurencijos bylose Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad *non bis in idem* principą galima taikyti, jei tenkinamos trys sąlygos: tos pačios faktinės aplinkybės, tas pats pažeidėjas ir tas pats saugomas teisinis interesas“. Nors generalinė advokatė siūlė atsisakyti savo jurisprudencijos *non bis in idem* srityje, kuri skiriasi priklausomai nuo susijusios teisės srities, Teisingumo Teismas

aiškiai atsisakė tą padaryti ir dar kartą patvirtino, kad konkurencijos teisėje taikant *non bis in idem* principą vis dar reikalingas saugomo teisinio intereso tapatumas.

- 58 Generalinis advokatas N. Wahl savo išvadoje byloje *Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie* nurodė, kad jam „sudėtinga rasti pagrįstų priežasčių, kodėl trijų elementų kriterijus ir toliau turėtų būti taikomas konkurencijos teisėje“ (generalinio advokato N. Wahl išvada byloje *Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie* (C-617/17, EU:C:2018:976, 45 punktas).
- 59 Nagrinėjamu atveju Apeliacinis teismas *prima facie* laikėsi nuomonės, kad reguliavimo institucijos IBPT paskirta sankcija dėl nediskriminavimo pareigos pažeidimo skirta ne dėl tų pačių faktinių aplinkybių kaip Belgijos konkurencijos institucijos skirta sankcija dėl piknaudžiavimo dominuojančia padėtimi.
- 60 *Prima facie* yra motyvų nuspręsti, kad *non bis in idem* principas neturėtų būti taikomas, jeigu įvairiomis skirtingų valdžios institucijų paskirtomis sankcijomis nebuvo siekta paskirti bausmę už tas pačias faktines aplinkybes arba pasekmes, ir kad, kaip pažymėjo Komisija, kyla grėsmė iš esmės susiaurinti konkurencijos teisės taikymo sritį, nes ji yra „horizontalaus pobūdžio“, palyginti su atskiriems sektoriams taikomų teisės aktų taikymo sritimi, ir jeigu šios sritys sutaptų ir pirmiausia būtų taikomi atskiriems sektoriams taikomi teisės aktai, konkurencijos teisė galėtų tapti visiškai neveiksminga arba bent jau prasti didelę veiksmingumo dalį.
- 61 *Prima facie* Apeliacinis teismas laikosi nuomonės, kad reikia atsižvelgti į kiekvienoje iš atitinkamų teisės sričių saugomą teisinį interesą (teisinis *idem factum*), nurodytą 2012 m. vasario 14 d. Sprendime *Toshiba Corporation ir kt.* (C-17/10, EU:C:2012:72).
- 62 Vis dėlto Apeliacinis teismas pakartojo abejones, kurias generalinis advokatas E. Tanchev išreiškė išvadoje, pateiktoje byloje *Marine Harvest*:
- 63 „Dėl išsamumo reikėtų pažymėti, kad kilo abejonių dėl šios išvados 95 punkte minėtos trečiosios sąlygos, t. y. saugomo teisinio intereso vienodumo, reikšmės. Remiantis jurisprudencija, konkurencijos srities ES teisės aktais ir nacionaliniais konkurencijos teisės aktais siekiama „skirtingų tikslų“ (žr. 1969 m. vasario 13 d. Sprendimo *Wilhelm ir kt.*, 14/68, EU:C:1969:4, 11 punktą), todėl jie gina skirtingus teisinius interesus. Tai reiškia, kad principu *non bis in idem* neužkertamas kelias tai pačiai įmonei skirti atskiras baudas už, viena vertus, ES konkurencijos teisės aktų pažeidimą ir, kita vertus, nacionalinių konkurencijos teisės aktų pažeidimą. Vis dėlto sąlygos, kad turi būti tas pats saugomas teisinis interesas, reikšmingumas ginčijamas, nes, pirma, ši sąlyga netaikoma kitose ES teisės srityse nei konkurencijos teisė (žr. generalinės advokatės J. Kokott išvados byloje *Toshiba Corporation ir kt.*, C-17/10, EU:C:2011:552, 116 punktą ir generalinio advokato M. Campos Sánchez-Bordona išvados byloje *Menci*, C-524/15, EU:C:2017:667, 27 punktą) ir, antra, ji prieštarauja didėjančiai ES ir nacionalinių konkurencijos teisės aktų konvergencijai ir decentralizavimui taikant

ES konkurencijos teisės aktus, nustatytam 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų [SESV 101 ir 102 straipsniuose], įgyvendinimo“ (generalinio advokato E. Tanchev išvada byloje *Marine Harvest* (C-10/18 P, EU:C:2019:795, 95 punktas, 34 išnaša).

- 64 Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, Apeliacinis teismas mano, kad reikia pateikti Teisingumo Teismui klausimą dėl principo *non bis in idem* konkurencijos teisės srityje išaiškinimo. Šis klausimas dėl išaiškinimo yra svarbus siekiant vienodai taikyti Sąjungos teisę, nes klausimas dėl 2012 m. vasario 14 d. Sprendime *Toshiba Corporation ir kt.* (C-17/10, EU:C:2012:72) nustatytos trečios sąlygos taikymo arba netaikymo (saugomo teisinio intereso tapatumas) konkurencijos srityje gali kilti panašiomis aplinkybėmis kituose Sąjungos valstybių narių teismuose.

5. Prejudiciniai klausimai:

- 65 Apeliacinis teismas nusprendžia pateikti Teisingumo Teismui Europos Komisijos ir Belgijos konkurencijos institucijos pasiūlytus prejudicinius klausimus:

Pirmasis klausimas:

Ar *non bis in idem* principą, garantuojamą pagal Chartijos 50 straipsnį, reikėtų aiškinti taip, kad remiantis juo valstybės narės kompetentingai administracinės valdžios institucijai nedraudžiama skirti baudos dėl Europos Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimo tokiu atveju, kaip nagrinėjamas šioje byloje, kai dėl to paties juridinio asmens jau yra priimtas galutinis sprendimas dėl administracinės baudos, kurią jam už tariamą teisės aktų pašto srityje pažeidimą nacionalinė pašto sektoriaus reguliavimo institucija skyrė atsižvelgdama į tas pačias arba panašias faktines aplinkybes, panaikinimo, jeigu saugomo teisinio intereso tapatumo kriterijus nėra įvykdytas dėl to, kad šioje byloje nagrinėjami du skirtingi atskirų teisės aktų, priskirtinų dviem atskiroms teisės sritims, pažeidimai?

Antrasis klausimas:

Ar *non bis in idem* principą, garantuojamą pagal Chartijos 50 straipsnį, reikėtų aiškinti taip, kad remiantis juo valstybės narės kompetentingai administracinės valdžios institucijai nedraudžiama skirti baudos dėl Europos Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimo tokiu atveju, kaip nagrinėjamas šioje byloje, kai dėl to paties juridinio asmens jau yra priimtas galutinis sprendimas dėl administracinės baudos, kurią jam už tariamo teisės aktų pašto srityje pažeidimą nacionalinė pašto sektoriaus reguliavimo institucija skyrė atsižvelgdama į tas pačias arba panašias faktines aplinkybes, panaikinimo, motyvuojant tuo, kad *non bis in idem* principo taikymo apribojimas pateisinamas tuo, jog teisės aktais konkurencijos srityje siekiama papildomo bendrojo intereso tikslo, t. y. išsaugoti ir išlaikyti sistemą neiškraipant konkurencijos vidaus rinkoje, ir tai neviršija to, kas tinkama ir būtina, teisės aktais siekiant teisėto tikslo; ir (arba) siekiant pagal Chartijos 16 straipsnį apsaugoti kitų operatorių teisę ir laisvę užsiimti verslu?